

**RECHTBANK IN HET ARRONDISSEMENT AMSTERDAM
EERSTE MEERVOUDIGE CIVIELE KAMER**

2

VONNIS

in de zaak van:

Maria SICKESZ,
wonende te Den Haag,
eiseres in conventie,
verweester in voorwaardelijke reconventie,
procureur mr. C.J. Blauw,

tegen:

1. de vereniging VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ,
gevestigd te Amsterdam,
2. Cornelis Nicolaas Maria RENCKENS,
wonende te Hoorn,
gedaagden in conventie,
eisers in voorwaardelijke reconventie,
procureur mr. G.W. Kernkamp. ✓

Partijen worden hierna Sickesz en Renckens e.s (gezamenlijk) dan wel de Vereniging en Renckens (afzonderlijk) genoemd.

VERLOOP VAN DE PROCEDURE

De rechtbank is uitgegaan van de volgende processtukken en/of proceshandelingen:

- dagvaardingen van 29 december 2003,
- akte aanvulling dagvaarding,
- conclusie van antwoord in conventie, tevens voorwaardelijke conclusie van eis in reconventie, met bewijsstukken,

- ambtshalve gewezen tussenvonnis van 7 april 2004 waarbij een comparitie van partijen is bepaald die niet heeft plaatsgevonden,
- conclusie van repliek in conventie tevens conclusie van antwoord in reconventie, met bewijsstukken,
- conclusie van dupliek in conventie, tevens conclusie van repliek in voorwaardelijke reconventie, met bewijsstukken,
- akte houdende overlegging nadere produktie van de zijde van Sicknessz,
- brief van 18 januari 2005 van de zijde van Renckens c.s, houdende overlegging produktie,
- conclusie van dupliek in voorwaardelijke reconventie,
- pleidooi dat gehouden is op 2 juni 2005, het daarvan opgemaakte proces-verbaal, de daarin genoemde processtukken en de pleitnotities van de raadslieden van Sicknessz en Renckens c.s.
- brief van 3 juni 2005 van de zijde van Renckens c.s., met bewijsstuk.

GRONDEN VAN DE BESLISSING

in conventie en in voorwaardelijke reconventie

1. Als enerzijds gesteld en anderzijds erkend dan wel niet (voldoende) betwist, alsmede op grond van de in zoverre niet bestreden inhoud van overgelegde bewijsstukken, staat het volgende vast.
  - a. Sicknessz is als arts gevestigd in Den Haag. Sinds 1965 is zij werkzaam op het gebied van de orthomanuele geneeskunde (OMG).
  - b. Renckens is sinds 1988 voorzitter van de Vereniging. Op 14 oktober 2000 heeft de Vereniging ter gelegenheid van het jaarcongres een bundel uitgereikt, getiteld "Kwakzalverij in de twintigste eeuw", met als ondertitel: "DE TOPTWINTIG, zoals in oktober 2000 vastgesteld door de Vereniging tegen de Kwakzalverij". Alle bijdragen in de bundel zijn geschreven door Renckens. De bundel bevat een lijst (hierna: de lijst) van de twintig grootste

kwakzalvers van de twintigste eeuw en over ieder van hen een hoofdstuk. Sickness wordt op de lijst als zevende vermeld.

c. De publicatie bevat onder het kopje 'definitie' de volgende tekst:

De definitie van kwakzalverij, die leidraad is geweest en zal zijn bij de beoordeling van de twintigste eeuwse kwakzalvers, kan als volgt worden samengevat.

Kwakzalverij is:

(a) elk beroepsmatig handelen c.q. het verlenen van raad of bijstand in relatie tot de gezondheidstoestand van mens of dier

(b) dat niet gefundeerd is op toetsbare en voor die tijd logische dan wel empirisch-houdbare hypothesen en theorieën

(c) die actief onder het publiek worden verspreid ('overpromotion')

(d) zonder dat toetsing binnen de beroepsgroep op effectiviteit en veiligheid heeft plaatsgevonden en

(e) die (veelal) zonder overleg met medebehandelaars worden toegepast.

d. De lijst is gepubliceerd in de Volkskrant van 16 oktober 2000, de krant NEWS.nl van 13 oktober 2000 en de Panorama nr. 44 van 2000.

e. In 2001 is, met toestemming van Renckens c.s., een boekje gepubliceerd door De Stichting Skepsis, getiteld "Genezen is het woord niet", met als ondertitel: "Biografische schetsen van de twintig meest notoire genezers van de twintigste eeuw". De inhoud is vrijwel hetzelfde als de sub 1.b. genoemde publicatie, inclusief de daar genoemde lijst en vermelding van Sickness. De publicatie bevat een vrijwel gelijklopende definitie van kwakzalverij als die sub 1.c. genoemd. De oplage bedroeg 2000 stuks.

f. Op 14 december 1990 zijn aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam de heren Albers en Keizer gepromoveerd. Het proefschrift is getiteld: "Een onderzoek naar de waarde van Orthomanuele Geneeskunde".

g. De definitie van de term kwakzalver in de Van Dale, Groot Woordenboek der Nederlandse Taal, 13^e druk (hierna: de Van Dale) luidt:

Iem. die nutteloze middelen toepast ter genezing van de een of andere ziekte of middelen beweert te kennen tegen alle mogelijke ziekten, ofwel iem. die zulke middelen, meestal met veel ophef, te koop aanbiedt; - onbevoegd beoefenaar van de geneeskunst.

De secundaire betekenis luidt: *(fig) iem. die het publiek wat op de mouw wil spelden, syn. boerenbedrieger, oplichter, knoeier.*

in conventie

2. Sickesz vordert kortweg:

- I. te verklaren voor recht dat Renckens c.s. onrechtmatig hebben gehandeld door Sickesz op te nemen in een boekje, althans lijst, van kwakzalvers in 2000 en in een boekje, althans lijst, van notoire genezers in 2001;
- II. Renckens c.s. te verbieden om Sickesz in de toekomst opnieuw aan te duiden als kwakzalver of notoire genezer, op straffe van een dwangsom van € 10.000,= voor iedere publicatie in strijd met dit verbod;
- III. Renckens c.s. te gebieden een rectificatie, zoals vermeld in het petitum, op te nemen in een eventuele nieuwe druk van de publicaties van 2000 en 2001 en in eventuele nieuwe publicaties over kwakzalvers of notoire genezers, alsmede deze rectificatie te laten plaatsen in de Telegraaf en het NRC Handelsblad;
- IV. Renckens c.s. te veroordelen in de kosten van het geding.

3. Sickesz stelt daartoe dat Renckens c.s. onrechtmatig jegens Sickesz gehandeld hebben door herhaaldelijk een lijst van kwakzalvers of notoire genezers te publiceren waarin haar naam is opgenomen. De term notoire genezer heeft dezelfde betekenis als de term kwakzalver. Voor de uitleg van het begrip kwakzalver dient te worden aangeknoopt bij de betekenis die het publiek aan de term hecht, aangezien de lijsten, middels publicatie in kranten en tijdschriften, een groot publiek hebben bereikt. Voor het publiek is de term kwakzalver negatief geladen, hetgeen ook blijkt uit het arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 19 oktober 2000 en uit de definitie van de term kwakzalver in de Van Dale. De definitie uit de Van Dale dient te worden gehanteerd. Uit die definitie volgt dat moet worden beoordeeld of de door Sickesz ontwikkelde OMG redelijkerwijze wel of geen nut

kan hebben bij de gemiddelde patiënt, hetgeen een marginale toetsing vergt en geen onomstotelijk wetenschappelijk bewijs. Dat dat nut er is volgt uit de volgende feiten:

- OMG is een breed aanvaarde geneeswijze en staat niet als alternatief bekend;
- OMG behandelingen worden vergoed door verzekeraars;
- OMG kent een eigen actieve artsenvereniging;
- wetenschappelijk bewijs toont aan dat OMG, waar het lichamelijke klachten en psychische stoornissen betreft, werkt en
- OMG krijgt steun van hoogleraren, artsen en honderden patiënten met uiteenlopende klachten.

De definitie die Renckens c.s. hanteren is gekoppeld aan een zuiver wetenschappelijke visie van hun kant en staat daarmee ver af van de te hanteren definitie. Bovendien voert het te ver om alle geneeswijzen die nog niet uitputtend op hun wetenschappelijke merites zijn getoetst als kwakzalverij aan te duiden. In dat geval zouden alle medische ontwikkelingen en inspanningen als kwakzalverij worden betiteld. Het gebruik van de term kwakzalver in een wetenschappelijk milieu, zoals in dit geval, is voor een arts als Sickesz mogelijk nog schadelijker dan het gebruik van de term in een openbaar debat.

Ook als de definitie van Renckens c.s. als maatstaf zou gelden zijn de uitlatingen onrechtmatig, aangezien de methode van Sickesz niet onder die definitie valt. Aan toetsingselementen (b) en (d) is niet voldaan, daar de methode wel degelijk wetenschappelijk is getoetst. Bovendien is ook aan toetsingselement (e) niet voldaan, nu OMG een methode betreft die steeds meer geïnstitutionaliseerd raakt en wordt uitgeoefend door ongeveer 150 artsen. Verder heeft Sickesz de Vereniging van artsen voor orthomanuele geneeskunde (VAOMG) opgericht die thans ongeveer 65 leden telt. Deze vereniging stimuleert onderling overleg tussen artsen.

4. Renckens c.s. voeren gemotiveerd verweer.

5.1. De rechtbank overweegt als volgt.

5.2. Beoordeeld dient te worden of Renckens c.s. onrechtmatig hebben gehandeld jegens Sickesz door de onder 1.b. en 1.d. genoemde lijsten te (doen) publiceren. Bij die beoordeling dienen twee hoogwaardige maatschappelijke belangen tegen elkaar te worden afgewogen: aan de ene kant het belang dat Sickesz niet door de gewraakte publicaties in de

pers wordt blootgesteld aan lichtvaardige verdachtmakingen; aan de andere kant het belang dat niet, door gebrek aan bekendheid bij het grote publiek, misstanden die de samenleving raken, in dit geval bestaande uit kwakzalverij, kunnen blijven voortbestaan. Welke van deze belangen de doorslag behoort te geven, hangt af van de omstandigheden van het geval. Dat geldt ook voor de vervolgens te maken afweging of toewijzing van de vorderingen noodzakelijk is ter bescherming van de belangen van Sickesz en of om die reden sprake is van een in artikel 10, tweede lid van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens (EVRM) toegestane beperking van het recht van Renckens c.s. op vrijheid van meningsuiting.

5.3. Door Renckens c.s. is niet, althans onvoldoende gemotiveerd betwist dat de publicaties een aantasting van de eer en goede naam van Sickesz opleveren.

5.4. Allereerst dient te worden vastgesteld hoe de term kwakzalverij moet worden gedefinieerd. Renckens c.s. betogen dat de in de publicaties genoemde definitie, hiervoor vermeld onder 1.c., gehanteerd dient te worden.

De rechtbank overweegt dat het onder de gegeven omstandigheden te beperkt is bij de uitleg van de term slechts acht te slaan op de – negatieve - betekenis die het grote publiek aan de term geeft. Naar het oordeel van de rechtbank is bij die uitleg mede van belang de uitleg die zich opdringt bij lezing van de publicaties. Dientengevolge kan de term niet los worden gezien van de inhoud die daaraan in de publicaties wordt gegeven en de context waarin de term wordt gebruikt. In beide publicaties is in de inleiding, onder het kopje ‘definitie’, respectievelijk ‘toetsingscriteria en definities’ de onder 1.c. genoemde definitie opgenomen. Verder wordt in de inleidingen nog de volgende toelichting gegeven op de definitie: “Net zoals sinds jaar en dag al door de VtdK (de Vereniging-rechtbank) wordt uitgedragen impliceert of vereist een betiteling als ‘kwakzalver’ (...) allerminst dat kwade trouw of oplichting in het spel is.” Niet valt in te zien waarom de in de publicaties gegeven definitie buiten beschouwing dient te worden gelaten, slechts omdat deze, zoals Sickesz stelt, een verwetenschappelijking is van de definitie uit de Van Dale die meer zou aansluiten bij de krachtens de maatschappelijke opvatting geldende negatieve betekenis. Voorts bevatten de publicaties onder andere een hoofdstuk over Sickesz, waartegen Sickesz zich in deze procedure niet richt. Daarin worden de carrière van Sickesz geschetst, enkele publicaties over OMG genoemd en de werkwijze en de gepretendeerde remedies

van OMG omschreven. Gesteld noch gebleken is dat de inhoud van dit hoofdstuk op enigerlei wijze onrechtmatig is of bijdraagt aan de door Sickesz gestelde onrechtmatigheid van de publicatie van de lijsten. Gezien het voorgaande leidt de rechtbank uit de inhoud en de context van de publicaties in hun geheel beschouwd af, dat de term kwakzalver in het kader van de onderhavige procedure gedefinieerd dient te worden op de door Renckens c.s. betoogde wijze. Daaraan doet niet af het feit dat de lijsten zijn overgenomen door derden in andere publicaties zonder vermelding van de in de publicaties van de Vereniging gegeven definitie. Het publiek, of een deel daarvan, zal het woord kwakzalver mogelijk negatiever uitleggen dan in de publicatie bedoeld, maar dat is een gevolg van het feit dat het woord zowel in neutrale als in negatieve zin kan worden gebruikt. Renckens c.s. hebben, door in de publicaties tot uitdrukking te brengen dat zij de neutrale definitie hanteren, hun bedoeling duidelijk gemaakt. Een mogelijk andersluidende uitleg door (een deel van) het publiek kan hun niet worden toegerekend.

5.5. Vaststaat, zoals Sickesz stelt en door Renckens c.s. niet althans onvoldoende gemotiveerd is betwist, dat de term 'notoire genezers' dezelfde inhoud heeft als de term 'kwakzalvers'. In het hierna volgende wordt dan ook met 'kwakzalver' tevens 'notoire genezer' bedoeld.

5.6.1. Thans gaat de rechtbank in op de vraag of Sickesz terecht op de lijst van kwakzalvers is vermeld, met andere woorden of voor het gebruik van die term steun te vinden is in de feiten. Daartoe beoordeelt de rechtbank de vijf criteria van de definitie.

5.6.2. Dat voldaan is aan de criteria (a) en (c) staat vast, aangezien dat door Sickesz niet wordt betwist.

Ten aanzien van de criteria (b) en (d) stelt Sickesz dat de methode wel degelijk wetenschappelijk is getoetst. Zij wijst daartoe op het proefschrift van Albers en Keizer (hierna: het proefschrift), op een onderzoek van bewegingswetenschapper Gert Bergman, op een brief van professor B. Smalhout en een brief van professor R.M. Buijs, en op een onderzoek dat plaatsvindt bij de Stichting Multiple Sclerose Centrum. Om de effectiviteit van OMG te benadrukken brengt Sickesz voorts in het geding een aantal brieven van patiënten die daarin hun positieve ervaringen met OMG melden. Sickesz maakt bezwaar tegen

de door Renckens c.s. gehanteerde opvatting dat een methode voor nutteloos moet worden gehouden tot de effectiviteit daarvan is komen vast te staan. Renckens c.s. voeren aan dat voor de door Sickness gestelde effectiviteit van OMG bij rug- en nekklachten geen enkel bewijs voor handen is. Bovendien ontbreekt iedere wetenschappelijke onderbouwing voor de verder strekkende claims die Sickness aan OMG toedicht, zoals bij klachten op internistisch gebied of psychiatrische stoornissen en neurologische ziektes. OMG voldoet niet aan de eisen die tegenwoordig wel aan geneeswijzen worden gesteld, te weten de norm van evidence based onderzoek (EBM). Dit onderzoek is erop gericht klinisch handelen zoveel mogelijk wetenschappelijk te onderbouwen. Er zijn vijf soorten onderbouwingen, in afnemende volgorde van betrouwbaarheid. OMG kan in geen van die vijf categorieën worden ingedeeld. Aldus Renckens c.s.

De rechtbank overweegt dat vaststaat, als zijnde niet althans onvoldoende gemotiveerd betwist, dat er onderzoeksmethoden bestaan die een therapie als OMG kunnen toetsen aan de EBM-norm doch dat er geen wetenschappelijk onderzoek naar OMG is gedaan dat in een van de EBM-categorieën valt. Ten aanzien van het door Sickness overgelegde materiaal ter onderbouwing van de claims die Sickness aan OMG toedicht overweegt de rechtbank als volgt.

- Het proefschrift is, zoals Sickness zelf aanvoert, het resultaat van een breed verkennend en exploratief onderzoek. Het was een statistisch, niet confirmerend onderzoek naar OMG. Vaststaat dat geen causale verbanden worden gelegd en evenmin een beschrijving of verklaring van OMG wordt gegeven. De onderzoekers bevelen aan verder onderzoek te doen naar de resultaten op langere termijn en de effectiviteit van OMG, waarvan de noodzaak wordt bevestigd door professor Hartog, econoom-statisticus, die het onderzoek heeft begeleid. Dit nadere onderzoek heeft tot op heden niet plaatsgevonden.
- Het onderzoek van Gert Bergman was een onderzoek naar manuele therapie, waarvan onbetwist vaststaat dat OMG daarvan op basale punten afwijkt. Dit levert dan ook geen bewijs op van het nut van OMG.
- Hetzelfde geldt voor het onderzoek door het Multiple Sclerose Centrum. Uit de door Sickness overgelegde brief blijkt slechts dat het Centrum mee werkt aan een onderzoek door aan patiënten vragenlijsten te sturen. Andere conclusies kunnen daaruit niet worden getrokken.

- Ook de brieven van professor Smalhout en professor Buijs geven geen wetenschappelijke onderbouwing, nu geen van beiden zelf onderzoek hebben verricht en Smalhout zijn positieve houding ten opzichte van OMG slechts baseert op een effectieve behandeling van zichzelf en enkele andere patiënten en Buijs nader onderzoek aanbeveelt naar de effectiviteit van OMG.
- Ook de arts Van den Ende heeft, zoals onbetwist vaststaat, geen wetenschappelijk onderzoek gedaan naar OMG. De overgelegde brieven van patiënten waarin melding wordt gemaakt van een geslaagde behandeling leveren evenmin een wetenschappelijke onderbouwing op van de effectiviteit van OMG.
- Evenmin kan uit de overgelegde röntgenfoto's en opname van een behandeling door de rechtbank een wetenschappelijke onderbouwing in bedoelde zin worden afgeleid.
- Verder staat vast, bij gebreke van betwisting door Sickness, dat slechts een keer, in 1989, een publicatie over OMG van onder andere Sickness in een 'peer reviewed' tijdschrift is verschenen, hetgeen de rechtbank, met Renckens c.s., niet voldoende acht om van een toetsing binnen de beroepsgroep te kunnen spreken. Gesteld noch gebleken is dat een dergelijke toetsing van OMG op andere wijze heeft plaatsgevonden. De enkele stelling van Sickness dat over OMG is gepubliceerd in Scientific Journals is onvoldoende nu deze stelling niet nader is uitgewerkt.
- Voorts is onvoldoende gemotiveerd aangevoerd dat het overleg dat binnen de VAOMG wordt gevoerd een toetsing is zoals in criterium (d) wordt omschreven.

Nu het bovengenoemde promotie-onderzoek nooit is gevolgd door een confirmerend onderzoek, en onvoldoende gemotiveerd is gesteld dat ander onderzoek, of de in criterium (d) bedoelde toetsing heeft plaatsgevonden, is de rechtbank van oordeel dat Renckens c.s. voldoende hebben aangetoond dat het naar OMG verrichte onderzoek niet voldoet aan de uit de criteria (b) en (d) voortvloeiende eisen die aan een behoorlijk gefundeerd wetenschappelijk onderzoek kunnen worden gesteld. Dat klemt te meer nu vast staat, bij gebreke van voldoende betwisting door Sickness, dat verzuimd wordt patiënten die met OMG worden behandeld voor te lichten over de gebrekkige wetenschappelijke basis. Evenzo is in verband met de behandeling middels OMG van andere klachten dan rug- en nekklachten, die naar stellen van Sickness nog in een experimentele fase verkeert, door Sickness niet ontkend dat zij daarbij niet voldoet aan de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek, die eist dat voorafgaande toetsing door een medisch-ethische commissie plaatsvindt. Ook

in dit verband ontbreken derhalve de, op grond van de definitie, nodige toetsing en veiligheidsmaatregelen.

Met criterium (e) wordt bedoeld, zoals Renckens c.s. stellen, overleg met artsen buiten de eigen kring. De stelling van Renckens c.s. dat dit ontbreekt wordt door Sickesz onvoldoende gemotiveerd weersproken. Het door haar bedoelde overleg binnen de VAOMG, is niet het met (e) bedoelde overleg.

De rechtbank concludeert uit het voorgaande dat is voldaan aan de vijf criteria van de definitie van kwakzalver zoals gehanteerd door Renckens c.s. De plaatsing van Sickesz op de lijst van kwakzalvers is dan ook voldoende gebaseerd op de feiten.

6. De rechtbank acht het in het algemeen belang dat het publiek kennis kan nemen van de publicaties, inclusief de lijsten, met name omdat de publicaties bij kunnen dragen tot een weloverwogen therapiekeuze en schade wegens een onjuiste keuze kunnen voorkomen. Dat klemmt temeer nu Sickesz arts is, aangezien de rechtbank met Renckens c.s. van oordeel is dat de uitspraken van artsen ten aanzien van de door hen aanbevolen geneeswijzen over het algemeen serieuzer worden genomen dan die van niet-artsen.
7. Voor de vraag of de publicatie van de lijsten onrechtmatig moet worden geacht acht de rechtbank voorts van belang dat vaststaat, bij gebreke van betwisting, dat de Vereniging een serieus karakter heeft met een serieuze doelstelling, te weten de bestrijding van kwakzalverij, en dat de publicaties, ook gezien hun aard en toonzetting, binnen die doelstelling vallen.
8. Gezien het voorgaande acht de rechtbank, alle omstandigheden van het geval in aanmerking genomen hebbende, de publicatie van de lijsten, waarop de naam van Sickesz voorkomt, niet onnodig grievend jegens Sickesz. De keuze van de term 'kwakzalver' brengt nog geen onrechtmatigheid met zich mee, gelet op hetgeen hiervoor is overwogen. Mogelijk voelt Sickesz zich door de publicatie van de lijsten gegriefd, doch dit weegt, gezien de voorgaande overwegingen, niet op tegen het algemeen belang dat het publiek kennis kan nemen van voornoemde lijsten.
De publicatie daarvan is dan ook niet als onrechtmatig te beschouwen.
Ten aanzien van de vorderingen overweegt de rechtbank als volgt. De gevorderde verklaring voor recht, zoals vermeld sub 2.1., heeft betrekking op het opnemen van Sickesz in

de boekjes, althans de lijsten. De vordering wordt slechts onderbouwd wat betreft de opname van Sickesz op de lijsten. Voor zover Sickesz heeft bedoeld te stellen dat Renckens c.s. ook anderszins onrechtmatig hebben gehandeld, ontbreekt iedere onderbouwing, met verwerping van de stelling tot gevolg. Derhalve zal de volledige door Sickesz gevorderde verklaring voor recht worden afgewezen. Aangezien er geen sprake is van een onrechtmatige daad, bestaat er evenmin grond de sub 2.II en 2.III vermelde vorderingen toe te wijzen. De vorderingen van Sickesz zullen dan ook worden afgewezen. Sickesz zal als de in het ongelijk gestelde worden veroordeeld in de proceskosten.

in voorwaardelijke reconventie

9. Renckens c.s. vorderen kort gezegd voor recht te verklaren dat Sickesz onrechtmatig handelt door mededelingen openbaar te maken als zou OMG enige werkzaamheid hebben en haar voorts te verbieden zich op welke zin dan ook in aanprijzende zin uit te spreken over OMG, daaraan enige werkzaamheid toe te kennen of melding te maken van met OMG bereikte resultaten.

Renckens c.s. stellen daartoe onder andere dat de voorwaarde voor toewijzing van de vordering inhoudt het verlenen van een bewijsopdracht ten aanzien van de werking van OMG.

10. De rechtbank overweegt dat, nu niet aan de voorwaarde is voldaan, de voorwaardelijke vordering in reconventie zal worden afgewezen.

BESLISSING

De rechtbank:

in conventie en in voorwaardelijke reconventie

- wijst het gevorderde af;

- veroordeelt Sikesz in de kosten van het geding, tot aan deze uitspraak aan de zijde van Renckens c.s. begroot op € 205,= aan verschotten en € 1808,= voor salaris procureur.

Gewezen door mrs. M. van Hees, voorzitter, E. Pennink en J. Jonkers, leden van genoemde kamer, en uitgesproken ter openbare terechtzitting van 3 augustus 2005, in tegenwoordigheid van de griffier.

UITGEGEVEN VOOR GROSSE
De Griffier van de
Rechtbank in het arrondissement **Amsterdam**.

Audiëntieblad van de openbare terechtzitting van de Eerste Meervoudige Kamer voor de behandeling van burgerlijke zaken op 2 juni 2005 te 9.30 uur.

Tegenwoordig mrs. M. van Hees, voorzitter, E. Pennink en J. Jonkers, rechters en mr. A. Vogelzang, griffier.

H.04.0170

zknr. 281499

Maria SICKESZ,
wonende te Den Haag,
eiseres in conventie bij dagvaardingen van 29 december 2003,
verweerster in voorwaardelijke reconventie,
procureur mr. C.J. Blauw,

tegen:

1. de vereniging VERENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ,
gevestigd te Amsterdam,
2. Cornelis Nicolaas Maria RENCKENS,
wonende te Hoorn,
gedaagden in conventie,
eisers in voorwaardelijke reconventie
procureur mr. G.W. Kernkamp. ✓

Verschenen zijn:

- Sickesz in persoon, bijgestaan door mr. B.F. Eblé, advocaat te Haarlem,
- Renckens in persoon, bijgestaan door mr. S.N. Vlaar, advocaat te Den Haag, die mede optreedt voor de Vereniging tegen Kwakzalverij.

De zijdens Renckens c.s. d.d. 26 mei 2005 en de zijdens Sickesz d.d. 27 mei 2005 aan de rechtbank voor deze zitting gezonden stukken en het ter zitting door Sickesz overgelegde

originele boekje "Genezen is het woord niet" zullen als tot de processnukken behorende worden beschouwd.

Beide raadslieden hebben de zaak aan de hand van door hen overgelegde pleitaantekeningen bepleit. Daarnaast heeft Sickness, kort en zakelijk weergegeven, verklaard:

Met betrekking tot mijn behandeling van het hoge neksyndroom zijn artikelen gepubliceerd in het buitenland in onder andere Scientific Journals. Ook ben ik bezig met universiteiten om onderzoek te gaan verrichten naar mijn behandelmethodode van het hoge neksyndroom.

Mr. Vlaar heeft toegezegd dat hij een exemplaar van het boekje "Kwakzalverij in de twintigste eeuw" zal nazenden, nu in het rechtbankdossier alleen de oneven pagina's van dit boekje zitten.

Vervolgens verwijst de voorzitter de zaak voor vonnis naar de rol van 3 augustus 2005.

Waarvan proces-verbaal.

VOOR AFSCRIFT CONFORM,
DE GRIFFIER DER
RECHTBANK TE AMSTERDAM

